

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ

МОЈА ОКОЛИНА

РАЗРЕД	СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА	ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА
Други	2	72

ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

- Оспособљавање ученика за разумијевање међусобне условљености и повезаности природних и друштвених процеса те активно и самостално учешће у друштвеном животу средине у којој живи;
- развијање истраживачких активности ученика у циљу учења и самоучења;
- развијање когнитивних способности, аргументације, критичког и стваралачког мишљења о природним и друштвеним процесима у околини;
- развијање свијести о личном и групном идентитету као услова за заједнички живот и уважавање свих чланова заједнице;
- развијање еколошке свијести и љубави према природи.
- да омогући разумијевање вриједности и улоге људског рада у мијењању природе;
- да активним учешћем у животу и раду колектива и средине омогући ученицима да, у складу са својим могућностима, схвате суштину односа међу људима и у друштву, да доживе своју статусну улогу равноправних чланова заједнице

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

- стицање радне културе и хигијенских навика као и навика планирања рада;
- проширивање основних знања о животу и раду у школи;
- проширивање знања о породичним везама (родбина);
- васпитање ученика у духу хуманих и равноправних односа међу члановима породице;
- проширивање знања о саобраћају у мјесту, саобраћајним средствима, знаковима и примјена саобраћајних правила;
- развијање саобраћајне културе;
- проширивање знања о изгледу мјеста и околине у којем ученик живи те стицање знања о карактеристичним занимањима људи и предузећима у мјесту;
- развијање љубави према завичају и завичајној околини;
- усвајање и примјена знања о временским одредницама, те проширивање знања о карактеристикама годишњих доба (промјене у природи и рад људи у различитим годишњим добима);
- развијање способности правилног планирања и коришћења слободног времена;
- проширивање знања о неживој природи, предметима, материјалима, појавама и процесима као и о међусобној условљености појава и промјена у неживој природи;
- развијање научног погледа на свијет;
- упознавање карактеристичних биљака у околини и њихова подјела;
- идентификовање основних услова за развој биљака;
- разликовање домаћих и дивљих животиња, учовање основних карактеристика и начина заштите;
- развијање љубави и правилног односа према биљном и животњском свијету;
- упознавање са значајем и потребом заштите природне и животне средине;

- увођење у еколошку културу и активно учешће у еколошким активностима школе и одјељењске заједнице;
- проширивање знања о основним органима за кретање и чулима као основе за упознавање природе око нас;
- идентификовање здравих намирница кроз пирамиду исхране и подстицање здравог начина живота;
- активно учествовање у планирању и реализацији пројеката школе или одјељењске заједнице као и организованим посјетама у циљу упознавања околине, живота и рада људи, биљног и животињског свијета околине у којој ученик живи;

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Ред. бр.	Теме	Оквирни број часова
1.	Школа	7
2.	Породица	8
3.	Саобраћај у мом мјесту	6
4.	Изглед мјеста и околине и рад људи	8
5.	Оријентација у времену	12
6.	Нежива природа, појаве и материјали	9
7.	Животињски и биљни свијет	9
8.	Екологија	4
9.	Човјек и здравље	7
10.	Пригодне теме	2
	Укупно	72

ИСХОДИ УЧЕЊА И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ

Наставна тема 1: Школа (7 часова)

Посебни циљеви:

- проширивање основних знања о животу и раду у школи;
- стицање радне културе и хигијенских навика као и навика планирања рада.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ

Ученик ће:

- именовати назив своје школе;
- навести основне податке о личности / догађају по коме је школа добила име
- се сналазити у школском простору
- објаснити намјену појединих просторија у школи;
- описати изглед своје школе;
- именовати запослене у школи;
- објаснити дужности и обавезе запослених у школи
- објаснити значај и начине чувања и одржавања хигијене у просторијама школе;

САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ

Име школе
 Просторије у школи и њихова намјена
 Радници у школи
 Учионица и одјељење
 Живот и рад у школи
 Одјељењска правила

- примјењивати хигијенске навике у школи;
- набројати своје обавезе у школи и одјељењу;
- објаснити дужност редара;
- навести примјер солидарне размјене ствари које су потребне за учење са друговима;
- идентификовати ауторитете у школи и њихову улогу за успјешно функционисање живота у школи;
- користити распоред часова и организоват се према њему;
- примијенити културно понашање и правилан однос према имовини;
- чувати личне и заједничке ствари и одговорно се односити према њима;
- учествовати у креирању потребних правила у одјељењу и школи;
- поштовати правила понашања у одјељењу и школи;
- идентификовати слабости правила и креирати добро правило.
- дружити са другарима без конфликтних ситуација;
- се односити према друговима и учитељу са поштовањем и уважавањем;
- се понашати у складу са договореним правилима;

Наставна тема 2: Породица (8 часова)

- Посебни циљеви:**
- проширивање знања о породичним везама (родбина);
  - васпитање ученика у духу хуманих и равноправних односа међу члановима породице.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ

- Ученик ће:
- набројати чланове уже и шире породице и родбине
  - причати на основу датих питања „Ко сам ја” и „ Моја породица“;
  - објаснити породичне везе у ужој и широј породици;
  - идентификовати ауторитет у породици;
  - објаснити начине примјене међусобне пажње, толеранције и уважавања у породици;
  - објаснити породично стабло и навести

САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ

Моја породица
 Сви у породици радимо
 Имамо госте
 Родитељски дом: кућа или стан
 Уређаји у дому

мјесто рођења чланова породице;

- објаснити и изразити осјећања за породицу и њену важност;
- описати живот и рад у породици;
- објаснити обавезе одраслих чланова породице и дјеце;
- објаснити лично учествовање у породичним дужностима
- објаснити правила понашања у гостима, посјетама и другим свечаностима;
- објаснити сличности и разлике живота у кући и у стану;
- именовати просторије у кући/стану;
- објаснити намјену просторија у кући/стану;
- описати своју кућу/стан;
- именовати заједничке просторије у стамбеној згради;
- објаснити значај чувања породичне имовине;
- објаснити значај чувања заједничке имовине (стубиште/степениште, лифт, ходници...);
- навести основна правила лијепог и културног понашања у стамбеној згради;
- именовати намјештај у кући/стану уз помоћ модела;
- објаснити намјену намјештаја у кући/стану;
- објаснити разлике у изгледу старих и савремених употребних предмета у домаћинству;
- уочити опасности од неправилног руковања електричним уређајима;
- навести телефонске бројеве својих родитеља и ватрогасаца
- именовати уређаје који су електрични или дигитални;
- препознавати уређаје који уз помоћ струје могу да грију, хладе, свијетле, преносе звук, слику или информацију;
- уз подршку и вербално навођење користити поједине кућанске апарата
- објаснити опасности по здравље од неправилног руковања кућанским апаратима и уређајима

Наставна тема 3: Саобраћај у мом мјесту (6 часова)

Посебни циљеви:

- проширивање знања о саобраћају у мјесту, саобраћајним средствима, знаковима и примјена саобраћајних правила;
- развијање саобраћајне културе.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ

Ученик ће:

- објаснити правила понашања у саобраћају;
- објаснити појмове: пјешачки прелаз (зебра), раскрсница, саобраћајни знак, саобраћајна средства;
- се кретати уз помоћ пратиоца
- уз помоћ модела и макете препознати, именовати и објаснити саобраћајни знак у мјесту или околини (знак опасности, обавјештења, забране, наредбе);
- набројати саобраћајна средства у мјесту;
- објаснити врсте саобраћаја у мјесту;
- према звуку препознати врсте превозних средстава
- навести правила културног и безбједног понашања у превозним средствима;
- објаснити правилно кретање у различитим условима (раскрсница, пут без тротоара, са тротоаром, на отвореном путу);
- објаснити како се безбједно прелази коловоз, са и без пјешачког прелаза;
- се кретати уз помоћ пратиоца (по могућности)
- објаснити на којим мјестима је безбједно прелажење преко коловоза;
- идентификовати правилно и неправилно понашање у саобраћају;
- навести бројеве телефона хитне помоћи и полиције;
- објаснити значај личне одговорности, као активногучесника у саобраћају;
- објаснити улогу саобраћајца.

САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ

Пут до школе
Саобраћајни знакови
Саобраћај у мом мјесту
Понашање у саобраћају

Наставна тема 4 : Изглед мјеста и околине и рад људи (8 часова)**Посебни циљеви:**

- проширивање знања о изгледу мјеста и околине у којем ученик живи тестицање знања о карактеристичним занимањима људи и предузећима у мјесту
- развијање љубави према завичају и завичајној околини.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ

Ученик ће:

САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ

Моје мјесто

- описати своје мјесто као село или град;
- навести своју тачну адресу становања;
- истражити како је његово насеље добило име;
- навести имена сусједних мјеста;
- уз помоћ макета тактилном перцепцијом разликовати село од града
- уз помоћ рељефних слика, макета именовати карактеристичне географске појмове за своје мјесто или непосредну околину (планина, ријека, језеро, рибњак, пећина, национални парк и слично);
- „Био сам на планини/ријечи/ језеру“ или слично;
- набројати објекте који се граде у мјесту и околини;
- набројати материјал и машине који се користе за градњу;
- објаснити намјену објеката који се граде у мјесту;
- описати изглед старих кућа у прошлости;
- набројати занимања људи у мјесту у којем живи;
- уз помоћ модела именовати називе алата/прибора које људи употребљавају у својим занимањима;
- уз помоћ модела именовати дигиталне уређаје које људи употребљавају у својим занимањима;
- разликовати занимања људи према врсти посла и специфичностима посла (услужна, производна);
- набројати производе или услуге одређених занимања
- именовати предузећа и продавнице у мјесту или околини;
- објаснити значај одређених предузећа за мјесто;
- објаснити појмове: купац, продавац, тржни центар, самоуслуга;
- навести називе већих продавница/ тржних центара у мјесту и околини;
- објаснити културно понашање у продавницама.
- Уз помоћ пратиоца учествовати у обиласку и куповини у продавницама

Моја околина
 Моје мјесто се изграђује
 Занимања људи у мом мјесту
 Значајна предузећа у мјесту
 Продавнице

Наставна тема 5 : Орјентација у времену (12 часова)

Посебни циљеви:

- усвајање и примјена знања о временским одредницама те проширивање знања о карактеристикама годишњих доба (промјене у природи и рад људи у различитим годишњим добима);
- развијање способности правилног планирања и коришћења слободног времена.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> – разликовати појмове: дан, обданица и ноћ; – именовати и разликовати дијелове дана, везивати их уз одређене дневне активности; – разликовати и правилно користи временске одреднице (прије, сада, послије, јуче, данас, сутра, прекјуче, прекосутра); – везати поздраве у току дана за одређене дијелове дана; – описати активности које обавља у одређеним дијеловима дана; – именовати правилним редослиједом све дане у седмици; – објаснити да је седмица вријеме од седам дана; – објаснити појам радног дана и викенда; – одредити вријеме својих активности помоћу временских одредница; – именовати годишња доба; – објаснити годину као вријеме од 12 мјесеци; – објаснити временску категорију мјесец као вријеме од 30 дана; – набројати мјесеце у години именом и редним бројем; – објаснити обиљежја годишњих доба; – разликовати промјене у природи у појединим годишњим добима; – објаснити рад људи у годишњим добима; – разликовати одијевање у одређеним годишњим добима; – идентификовати и објаснити обавезе људи у појединим годишњим добима; – објаснити бригу за угрожене животиње током зиме; – објаснити заштиту здравља од неповољних временских утицаја(киша, снијег, сунце).	<p>Дијелови дана (јутро, подне, вече) Седмица Година и годишња доба Јесен и обиљежја јесени Зима и обиљежја зиме Прољеће и обиљежја прољећа Љето и обиљежја љета</p>

Наставна тема 6: Нежива природа, појаве и материјали (9 часова)

Посебни циљеви:

- проширивање знања о неживој природи, предметима, материјалима, појавама и процесима као и о међусобној условљености појава и промјена у неживој природи;
- развијање научног погледа на свијет.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> – објаснити гдје све има ваздуха и који је његов значај; – објаснити настанак и појаву вјетра као кретања ваздуха; – објаснити како човјек користи снагу вјетра; – користити моделе – навести предмете који су напуњени ваздухом. – објаснити значај сунчеве свјетлости и топлоте за живи свијет и посљедице његовог одсуства; – набројати користи и штете од сунца; – објаснити како настаје сјенка; – навести примјере појаве наелектрисања; – експериментално уз вербално навођење и подршку приказати начин наелектрисања честица; – објаснити појаву муње и грмљавине – описати безбједно понашање у условима грмљавине – објаснити како нам електрична струја олакшава живот.	<p>Ваздух, загријавање и кретање ваздуха Сунчева свјетлост и топлота Наелектрисање честица Електрицитет у природи</p>

Наставна тема 7: Животињски и биљни свијет (9 часова)

Посебни циљеви:

- упознавање карактеристичних биљака у околини и њихова подјела;
- идентификовање основних услова за развој биљака;
- разликовање домаћих и дивљих животиња, уочавање основних карактеристика и начина заштите;
- развијање љубави и правилног односа према биљном и животињском свијету.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> – тактилним путем препознати и именовати биљке из окружења (шуме, парка, ливаде, повртњака, воћњака и њиве); – именовати поједине биљке које живе у различитим условима (трава, цвијет, дрво,	<p>Карактеристичне биљке мјеста и околине Користи од биљака Собне и украсне биљке Домаће животиње Дивље животиње</p>

<p>жбун);</p> <ul style="list-style-type: none"> – тактилно опажати и стећи представу о изгледу биљака – тактилним путем уочити промјене на биљкама кроз различита годишња доба – набројати користи од биљака; – посадити и његовати биљку; – именовати и разликовати воће (користити моделе воћа) ; – именовати и разликовати поврће (користити моделе поврћа); – објаснити важност воћа и поврћа у исхрани човјека; – тактилно опажати и стећи преставу о изгледу украсних биљака – описати начин његовања украсних биљака; – именовати и разликовати домаће животиње; – именовати младунчад домаћих животиња; – уз помоћ модела животиња описати изглед једне домаће животиње; – објаснити како се човјек брине за домаће животиње; – набројати користи домаћих животиња за човјека (храна, одјећа, рад...); – уз помоћ модела дивљих животиња именовати и разликовати дивље животиње; – набројати опасности од дивљих животиња; – објаснити начин живота дивљих животиња кроз различита годишња доба – описати изглед дивљих животиња; – објаснити начин живота, – објаснити опасности од дивљих животиња наше околине; – описати примјере одговорног понашања људи (дјеце) и начин бриге за домаће и дивље животиње 	
---	--

Наставна тема 8 : Екологија (4 часа)

Посебни циљеви:

- упознавање са значајем и потребом заштите природне и животне средине;
- увођење у еколошку културу и активно учешће у еколошким активностима школе и одјељењске заједнице.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ

САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ

<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> – навести примјере човјекове небриге за околинду; – препознати најчешће и највеће загађиваче воде, ваздуха и земљишта у мјесту и околини; – израдити план и реализовати активности уређења своје околине; – објаснити лични примјер бриге за очување чисте природе. – набројати начине обнављања и искоришћавања материјалних ствари и предмета (рециклажа); – именовати прибор/алат, материјал и поступак израде предмета од папирне и ПЕТ амбалаже; – именовати еколошке активности у којима активно учествује 	<p>Загађивање воде Загађивање ваздуха Загађивање земљишта</p>
--	---

Наставна тема 9 : Човјек и здравље (7 часова)

Посебни циљеви:

- проширивање знања о основним органима за кретање и чулима као основе за упознавање природе око нас;
- идентификовање здравих намирница кроз пирамиду исхране и подстицање здравог начина живота.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> – на себи и на моделу набројати основне дијелове тијела (глава, труп, руке и ноге); – именовати грађу човјековог тијела; – објаснити њихову улогу у свакодневном животу; – објаснити сопствени идентитет кроз свој изглед, пол, жеље, шта и кога воли и слично; – показати могућности свога тијела; – објаснити послове које може обављати; – разликовати изглед дјечака и дјевојчица, сличности и разлике – именовати органе за кретање; – објаснити заштиту органа за кретање; – објаснити важност правилног држања тијела; – објаснити важност физичке активности и боравка напољу; 	<p>Грађа тијела човјека Како се човјек креће Чулни органи Услови за живот и здравље</p>

<ul style="list-style-type: none"> – именовати чула и чулне органе; – објаснити улогу чула човјека за упознавање свијета око себе; – препознавати опасности које могу угрозити здравље чула; – именовати основне услове за живот човјека (ваздух, храна, вода, сунчева свјетлост и топлота, физичка активност); – објаснити важност здраве исхране, одржавања личне хигијене, игре, купања и сунчања, редовне – посјетити љекару као услова за живот и добро здравље; – препознати и именовати нека традиционална јела. – разликовати правилну од неправилне исхране; – именовати и правилно користи средства за личну хигијену; 	
---	--

Наставна тема 10: Пригодне теме (2 часа)

Посебни циљеви:

- активно учествовање у планирању и реализацији пројеката школе или одјелењеске заједнице као и у организованим посјетама у циљу упознавања околине, живота и рада људи, биљног и животињског свијета околине у којој ученик живи.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
Ученик ће: <ul style="list-style-type: none"> – на основу искуственог учења описати и објаснити своја сазнања након посјете или излета, дати нове приједлоге, демонстрира... 	Посјете и излети: упознавање околине школе, посјета позоришту, биоскопу, парку, животињској фарми, културно-историјском споменику и слично

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА

Српски језик: причање, именовање, поздрављање, описивање годишњих доба, облачење у различитим годишњим добима. Богаћење ријечника и способности изражавања.
 Математика (предмети у простору и односи међу њима,).
 Ликовна култура (моделовање тродимензионалних облика).

НАПОМЕНЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА

Кроз сарадњу са Ресурсним центрима благовремено одговорити на индивидуалне потребе ученика које ће се у наставном процесу уочити.
 Приликом извођења наставе у највећој могућој мјери користи очигледна наставна средства, погодна за тактилно кориштење и манипулисање, рељефне облике и тродимензионалне моделе, макете. Ослањати се на чуло слуха те материјале који су погодни за припрему у аудио облику тако и имплементирати. Дидактичка средства која се користе у настави прилагодити претходном сазнању ученика, те његовом примарном каналу учења било да је чуло додир или слуха. Омогућити ученику додатну подршку по

питању времена у ситуацијама када се нови садржаји усвајају или када се провјерава усвојено знање или вјештина.

Демонстрацију активности требало би да прати што опширнији вербални опис како би ученик стекао што јаснију представу на који начин да изврши очекивану активност. При демонстрирању кад год је могуће користите стварни предмет о којем говорите, а затим рељеф, цртеж или слику. При демонстрацији покрета и радњи ученик с оштећењем вида треба бити модел. Демонстрирани предмет дати ученику у руке уз додатно говорно појашњење и довољно времена за перцепцију осталим осјетилима. При демонстрацији слику описати и објаснити у цјелини, а затим поједине дијелове.

Прије гледања дијапозитива, филма, потребно је усмено објаснити ученика о садржају који ће се приказивати. Карте, схеме, дијаграми, таблице и скица за ученика с оштећењем вида требају бити индивидуалне.

Пожељно је ученике из одјељења довести у прилику да у пару изводе активности са учеником оштећеног вида, како би се ученик оштећеног вида што више ослободио у интеракцији са вршњацима и потражио њихову подршку када је потребно.

Код обраде садржаја из области саобраћаја и познавања околине најбоље би било што више времена провести с учеником у шетњи, а ту прилику искористити да се ученик боље научи кретати уз помоћ пратиоца, али и уз помоћ бијелог штапа; макета мјеста, појединих насеља и зграда, рељеф околине.

Уз помоћ родитеља настојати да ученик познаје основне оријентире (веће раскрснице, зграде и сл.) при кретању у свом мјесту. Уколико наставник не посједује макету мјеста, неопходно је прибјећи импровизацији у оквиру постојећих наставних средстава и дидактичког материјала како би ученици донекле имали представе о области коју обрађују, природна средства (биљке и животиње), модели биљака и животиња, рељефни цртежи, Брајева машина.